

Notitie

Opdrachtgever: G. van Hooff (Aveco de Bondt)
Auteur: G. Bakker
Betreft: Flora- en faunawetonderzoek Oranjewijk, Strijen
Projectnummer: 0733
Datum: 1 augustus 2012
Status: DEFINITIEF

Geproduceerd in samenwerking met Aveco de Bondt

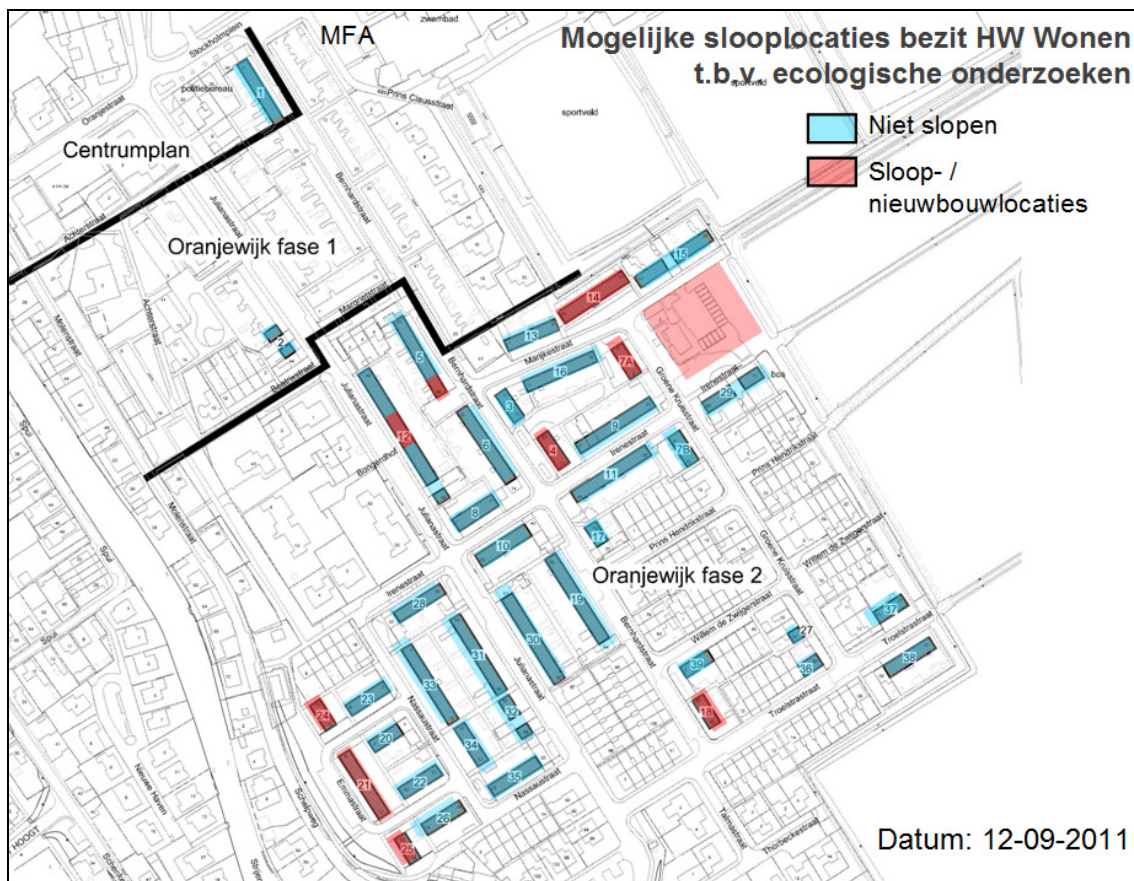
BSR
Bureau Stadsnatuur

bezoekadres:
Natuurhistorisch Museum Rotterdam
Westzeedijk 345
3015 AA Rotterdam
telefoon: 010 – 266 04 70
e-mail: info@bureaustadsnatuur.nl
www.bureaustadsnatuur.nl

Aveco de Bondt
ingenieursbedrijf

Inleiding

In het kader van voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen, namelijk de sloop van verschillende woningblokken in Strijen, heeft Bureau Stadsnatuur onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet uitgevoerd. Hiermee wordt de vraag beantwoord of zich beschermde vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen en/of vogels en/of beschermde plantensoorten in het projectgebied bevinden. Een uiteenzetting van het wettelijk kader waarin dit onderzoek is gedaan, wordt in onderstaande paragrafen gegeven. De onderzochte plaatsen zijn aangegeven in Figuur 1; het gaat om tien locaties in Oranjewijk Fase 2.

Figuur 1. Aanduiding onderzoeksgebied en onderzochte onderdelen (rood).

Wettelijk kader

Verbodsbepalingen

De van nature in Nederland in het wild voorkomende planten en dieren worden beschermd door de Flora- en faunawet die in 2002 van kracht geworden is. De soortbeschermingsbepalingen uit de Europese richtlijnen Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn in de Ffwet geïmplementeerd. Deze bescherming dient ervoor te zorgen dat zeldzame en bedreigde soorten niet in aantallen afnemen of uit Nederland verdwijnen. De bescherming in de Ffwet wordt geregeld middels een aantal verbodsbepalingen (artikel 8 t/m 13):

- artikel 8:* Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- artikel 9:* Het is verboden (beschermde) dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- artikel 10:* Het is verboden (beschermde) dieren opzettelijk te verontrusten.
- artikel 11:* Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen (zie onderstaande paragraaf) van (beschermde) dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- artikel 12:* Het is verboden eieren van (beschermde) dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.
- artikel 13:* Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van (beschermde) dieren te koop te vragen, te kopen of te verwerven, ten verkoop voorhanden of in voorraad te hebben, te verkopen of ten verkoop aan te bieden, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin, te huren of te verhuren, te ruilen of in ruil aan te bieden, uit te wisselen of tentoon te stellen voor handelsdoeleinden, binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

Voortplantingsplaatsen en andere vaste rust- en verblijfplaatsen

Tot vaste rust- en verblijfplaatsen als bedoeld in artikel 11 van de Ffwet worden bijvoorbeeld verblijven van vleermuizen of voortplantingswateren van de Rugstreepad *Bufo calamita* gerekend. Ook de functionele omgeving van een verblijf kan een beschermde status hebben. Dit geldt bijvoorbeeld voor belangrijke migratie- en vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen die van belang zijn voor de instandhouding van een vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau.

Alle inheemse broedvogels en hun nesten mogen niet worden verstoord tijdens het broeden. Voor enkele vogelsoorten geldt dat de broedlocaties dermate belangrijk zijn voor de soort dat deze jaarrond zijn beschermd, dus ook buiten het broedseizoen zijn hier de verbodsbepalingen van artikel 11 van kracht. In 2009 is een aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogels opgesteld (Ministerie van LNV 2009). Deze jaarronde bescherming krijgen bijvoorbeeld nesten van honkvaste koloniebroeders, nesten van anderszins zeer honkvaste soorten, soorten afhankelijk van bebouwing of vogels die ieder jaar gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om boomnesten die worden gebruikt door roofvogels en uilen waaronder Buizerd *Buteo buteo* en Ransuil *Asio otus*, en vogels die aan menselijke bebouwing zijn gebonden als Gierzwaluw *Apus apus*, Huismus *Passer domesticus* en Kerkuil *Tyto alba*. Wanneer bij werkzaamheden de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats gegarandeerd kan worden is geen ontheffing nodig. Wanneer dit niet mogelijk is dient ontheffing aangevraagd te worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

Beschermingsregimes

Het soortbeschermingsdeel van de Europese Habitatrichtlijn is opgenomen in de Flora- en faunawet. In de Flora- en faunawet is een groot aantal in Nederland voorkomende planten en dieren opgenomen waarop de hier boven genoemde verbodsbepalingen van toepassing zijn. Later zijn deze soorten in drie beschermingsregimes ingedeeld. Deze driedeling is als volgt:

- Tabel 1. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (de zogenaamde lichte toets).
- Tabel 2. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de staatssecretaris van EL&I goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3)
- Tabel 3. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de staatssecretaris van EL&I goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de Flora- en faunawet. Ook niet op basis van een gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig. Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik en voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling is het niet mogelijk voor artikel 10 voor de soorten in tabel 3 een ontheffing te krijgen. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.

Een ontheffingaanvraag voor de soorten van tabel 3 en de soorten vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (onder meer alle Nederlandse vleermuissoorten) wordt getoetst aan drie criteria:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang;
- 2) er is geen alternatief;
- 3) er is geen sprake van afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Deze drie criteria vormen de zogenaamde uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn). De uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Gunstige staat van instandhouding

Het criterium 'gunstige staat van instandhouding' is van toepassing wanneer soorten uit tabel 2 en 3 van de Ffwet of Bijlage IV van de Habitatrichtlijn voorkomen, op locaties waar activiteiten gaan plaatsvinden die een wezenlijk negatief effect kunnen hebben op de aanwezige populaties van deze soorten. Een gunstige staat van instandhouding voldoet krachtens de Habitatrichtlijn aan de volgende voorwaarden:

- Uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt, en dat op lange termijn zal blijven en
- het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden, en
- er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op langere termijn in stand te houden.

Mitigatie & Compensatie

Voor eventueel verlies van leefgebied van beschermde soorten op plaatsen waar ruimtelijke inrichting of ontwikkeling plaatsvindt, dient compensatie plaats te vinden, hetgeen kan inhouden dat er elders geschikt leefgebied wordt gecreëerd ten gunste van de soort. Daarnaast dienen mitigerende maatregelen te worden genomen waarmee de schade aan de aanwezige populatie tijdens werkzaamheden wordt beperkt.

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen (artikel 2), een algemeen geldende fatsoensnorm voor de omgang met flora en fauna. Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen zo weinig mogelijk nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. Wanneer men weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat werkzaamheden nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen hebben, dient men dit, mits redelijkerwijs mogelijk, te vermijden of deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien onvermijdelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat.

De genoemde drie items: mitigatie, compensatie en Zorgplicht, zijn algemene voorwaarden ter verkrijging van een eventuele ontheffing van de verbodsbepalingen in de Ffwet.

Methodiek

Vogels en overige soortgroepen

Huismus *Paser domesticus* en Gierzwaluw *Apus apus* zijn vogelsoorten waarvan de nestplaatsen jaarronde bescherming genieten en die veelvuldig in woonwijken worden aangetroffen. Om het voorkomen van deze soorten aan te tonen zijn in de periode mei-juli inventarisaties uitgevoerd. Met betrekking tot de Huismus is de aanwezigheid van zingende mannetjes geïnventariseerd gedurende twee ochtendbezoeken, op 12 april en 25 mei 2012. Voor het opsporen van verblijfplaatsen van Gierzwaluw is in de ochtend van 25 mei en de avond van 3 juli 2012 gezocht naar uit- en invliegende dieren. Bij de inventarisatie is gebruik gemaakt van 10x42-verrekijkers.

In aanvulling op het vogelonderzoek is het gebied geïnventariseerd op beschermde plantensoorten als de veelvuldig in bebouwd gebied voorkomende Tongvaren *Asplenium scolopendrium*, Steenbreekvaren *Asplenium trichomanes* en Gele helmblom *Pseudofumaria lutea*.

Vleermuizen

Conform de eisen die worden gesteld in het Vleermuisprotocol dat door het Ministerie van EL&I wordt gebruikt als toetsingskader, is tweemaal een bezoek in de avond gebracht om de aanwezigheid van paarverblijfplaatsen van vleermuizen vast te stellen. Het onderzoek heeft zich gericht op de gebouwbewonende Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*, Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii* en Laatvlieger *Eptesicus serotinus*, de in dit deel van Nederland meest voorkomende vleermuissoorten in urbane gebieden. De inventarisaties zijn uitgevoerd op 27 september en 12 oktober 2011.

Het tweede gedeelte van het vleermuisonderzoek is uitgevoerd in het voorjaar van 2012 en heeft zich gericht op het opsporen van kraam- en zomerverblijfplaatsen. Er zijn twee bezoeken gebracht waarbij het gebied in zijn geheel lopend is onderzocht. Het eerste bezoek vond plaats in de vroege ochtend van 25 mei 2012, waarbij van 4:00 uur tot 05:15 uur is gezocht naar zwermende en invliegende dieren. Het tweede bezoek is gebracht in de avond van 3 juli 2012. Al het vleermuisonderzoek is omwille van efficiëntie, omvang van het onderzoeksgebied en veiligheid uitgevoerd door twee medewerkers van bSR. Er is gebruik gemaakt van batedetectors van het merk Pettersson, type D240x.

De weersomstandigheden waren tijdens alle bezoeken goed; dat wil zeggen zonder neerslag en harde wind en met een gemiddelde of bovengemiddelde temperatuur voor de tijd van het jaar. Een samenvatting van alle bezoeken, bekeken soortgroepen en inventariseerders is weergegeven in Tabel 1.

Tabel 1. Bezoekdatums, onderwerp en inventariseerders Oranjewijk, Strijen.

datum	ondezochte soort(groep)	inventariseerder(s)
27 september 2011	vleermuizen	Garry Bakker, Wouter Moerland
12 oktober 2011	vleermuizen	Wouter Moerland, Sander Elzerman
12 april 2012	Huismus, Flora	Garry Bakker
25 mei 2012	vleermuizen, Huismus, Gierzwaluw, Flora	Garry Bakker, André de Baerdemaeker
3 juli 2012	vleermuizen, Gierzwaluw	Garry Bakker, Mark Grutters

Resultaten

Huismus, Gierzwaluw en overige vogelsoorten

Tabel 2 Resultaten inventarisatie Huismus + overige soorten. Geen ster=vastgesteld op 12 april; *=vastgesteld op 25 mei; **= vastgesteld op 12 april én 25 mei. Vetgedrukt zijn de adressen waarvoor in geval van ruimtelijke ontwikkeling ontheffing moet worden aangevraagd.

Bloknr.	Straat	Huisnr.	Voorzijde	Achterzijde	Schoorsteen	Overige
4	Bernhardstraat	78	-	-		mezenkast achtergevel
5	Bernhardstraat	52	-	-	Huismus man zingend	-
5	Bernhardstraat	54	-	-	Kauw	-
5	Bernhardstraat	56	Gierzwaluw achter dakgoot (aantikkend 25/5, uitvliegend 3/7)	-	-	-
7A	Groene Kruisstraat	2	Kauw in dakgoot	-	Spreeuw man zingend	-
7A	Groene Kruisstraat	4	-	Huismus paar onder pannen**	-	-
7A	Groene Kruisstraat	6	poepspoor Spreeuw onder dakgoot op hoek	Huismus paar**	-	-
12	Julianastraat	45	-	-	Kauw	-
12	Julianastraat	51	Huismus man	Huismus man zingend dakgoot	-	mezenkast achtergevel
12	Julianastraat	53	Huismus man	Huismus man	-	-
12	Julianastraat	55	Huismus man*	Huismus man	-	-
12	Julianastraat	57	Huismus man	Huismus paar**	-	-
12	Julianastraat	59	Huismus man*	Huismus paar**	Kauw	-
12	Julianastraat	61	Huismus man**	Huismus paar**	-	-
12	Julianastraat	63	-	Huismus paar	-	Houtduif broedend conifeer achtertuin
12	Julianastraat	65	-	-	-	Grote kans op Huismussen
14	Marijkestraat	15	-	-	Kauw	-
14	Marijkestraat	21	-	-	Kauw	-
18	Bernhardstraat	85	Huismus man zingend dakgoot	Huismus man**	-	Gewone dwergvleermuis (zie onder)
18	Bernhardstraat	87	Huismus man zingend dakgoot**	Huismus 2 man**	-	-
18	Bernhardstraat	89	-	Huismus paar onder pannen**	-	-
21	Emmastraat	9	-	-	Kauw	-
24	Emmastraat	10	-	-	-	Laatvlieger (zie onder)
25	Emmastraat	-	-	-	-	Koolmees in nestkast achtergevel**

De resultaten van het vogelonderzoek zijn weergegeven in Tabel 2 en Figuur 2. Van twee soorten waarvan de nestplaatsen jaarrond bescherming genieten zijn nesten vastgesteld: Huismus en Gierzwaluw. Bij Huismus gaat het om 7 slooplocaties (4 blokken) waar een totaal van ten minste 10 territoria (maar vrijwel zeker het dubbele aan verblijfplaatsen van individuele vogels) binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden valt. Bij Gierzwaluw gaat het om één slooplocatie waar zich één verblijfplaats bevindt. In een nabij gelegen blok is in ieder geval nog één nest vastgesteld en in dit deel van de wijk bevinden zich vermoedelijk ten minste 20 nesten, gelet op het totaal van zeker 40 boven de wijk 'gierende' vogels op 3 juli 2012 om 22:15 uur.

Alle vastgestelde verblijfplaatsen van Huismus bevinden zich onder dakpannen, in de onderste rijen pannen direct boven de dakgoot. De vastgestelde verblijfplaats van Gierzwaluw bevindt zich *achter* de dakgoot in een ruimte tussen buitenmuur, dakgoot en dak, op de hoek aan de voorzijde van Bernhardstraat 56.

Vleermuizen

Tabel 3 Resultaten inventarisatie vleermuizen. Indien een verblijfplaats is vastgesteld is dit in de tabel aangegeven en toegelicht; Vetgedrukt zijn de adressen waarvoor in geval van ruimtelijke ontwikkeling ontheffing moet worden aangevraagd.

Bloknr.	Straat	Huisnr.	Voorzijde	Achterzijde	Zijkant
4	Bernhardstraat	78	-	-	-
5	Bernhardstraat	52	-	-	-
5	Bernhardstraat	54	-	-	-
5	Bernhardstraat	56	-	-	Gewone dwergvleermuis: mest (1 keutel) onder zijgevel schuur en baltsvlucht man op 27/9/2011; vermoedelijke invlieger zijgevel huis op 25/5/2012
7A	Groene Kruisstraat	2 - 6	-	-	-
12	Julianastraat	45 - 65	-	-	-
14	Marijkestraat	15	-	-	-
14	Marijkestraat	21	-	-	-
18	Bernhardstraat	85	-	-	Gewone dwergvleermuis: Rondvliegende dier op 27/9/2011; baltsvlucht man op 12/10/2011; invlieger onder pannen en mest (1 keutel) op 25/5/2012 04:31u; verse mest (20 keutels) op 3/7/2012
18	Bernhardstraat	87	-	-	-
18	Bernhardstraat	89	-	-	-
21	Emmastraat	9	-	verblijfplaats Gewone dwergvleermuis onder gevel naastgelegen blok	-
24	Emmastraat	10	-	-	Laatvlieger: mest (meerdere keutels) onder zijgevel op 27/9/2011
25	Emmastraat	-	-	verblijfplaats Gewone dwergvleermuis onder gevel naastgelegen blok	-
22 (geen slooplocatie)	Nassastraat	?	-	-	Gewone dwergvleermuis: aantikker westelijke zijgevel op 3/7/2012 22:59u
26 (geen slooplocatie)	Nassastraat	?	-	-	Gewone/Ruige dwergvleermuis: 4 keutels onder westelijke zijgevel op 3/7/2012

De resultaten van het vleermuisonderzoek zijn weergegeven in Tabel 3 en Figuur 3. Van drie soorten zijn verblijfplaatsen vastgesteld of worden deze vermoed in het projectgebied: Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger. Drie verblijfplaatsen bevinden zich op voorgenomen slooplocaties; twee van Gewone dwergvleermuis en één van Laatvlieger. Alle gevonden verblijfplaatsen hebben betrekking op ruimtes die via een spleet onder de dakpannen aan de zijgevel worden benut (zie voorbeeld op foto in Bijlage). In alle gevallen betrof het zomer- en/of paarverblijfplaatsen van solitaire of ten hoogste enkele (vermoedelijk mannelijke) dieren; er is geen kraamverblijfplaats vastgesteld.

Flora en overige soortgroepen

Wettelijk streng beschermde plantensoorten en streng beschermde vertegenwoordigers van andere soortgroepen zijn niet in de onderzochte delen van de Oranjewijk aangetroffen. In de wijk waargenomen soorten van Bijlage tabel 1 van de Flora- en faunawet betreffen onder meer Mol *Talpa europaea*, Egel *Erinaceus europaeus* en Bruine kikker *Rana temporaria*. Dit zijn algemene soorten waarvan de gunstige staat van instandhouding hier niet in het geding is.

Figuur 2 (links). Verblijfplaatsen van Huisemus (groene stip), Gierzwaluw (rode stip), vleermuizen (ster) en slooplocaties (blauw omlijnd)
 Figuur 3 (rechts). Verblijfplaatsen van vleermuizen (ster), rondvliegende vleermuizen (zie legenda) en slooplocaties (blauw omlijnd)

Conclusie & aanbevelingen

Het onderzoek naar beschermde flora en fauna in de Oranjewijk te Strijen heeft een aantal beschermde situaties aan het licht gebracht. Voor een deel van de te slopen bebouwing in Strijen moet een ontheffingsaanvraag plaatsvinden van artikel 75 van de Flora- en faunawet. Het betreft een aanvraag voor het wegnemen van verblijfplaatsen van- en het verstoren of verontrusten van Gierzwaluw, Huisemus, Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger. Voor de Ruige dwergvleermuis hoeft in principe geen ontheffing te worden aangevraagd omdat verblijfplaatsen zich buiten de invloedssfeer van de slooplocaties bevinden. Van alle genoemde soorten is in de Oranjewijk een relatief grote populatie aanwezig, waarbij ook de niet bekeken woningblokken vermoedelijk van groot belang zijn voor de instandhouding van deze soorten.

Gecombineerd met de informatie in Figuur 2 en 3 is voor sloop- of renovatiewerk voor de volgende soorten op de volgende plaatsen (inclusief aangrenzende adressen omdat deze binnen directe invloedssfeer van werkzaamheden liggen) een aanvraag van een ontheffing van verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet nodig:

Huisemus: Voor het wegnemen, verstoren en/of verontrusten van ten minste 10 vaste rust- of verblijfplaatsen op de volgende plaatsen:

- Blok 5: Bernhardstraat 52-56
- Blok 7A: Groene Kruisstraat 2-6
- Blok 12: Julianastraat 45-51
- Blok 18: Bernhardstraat 85-89

Gierzwaluw: Voor het wegnemen, verstoren en/of verontrusten van ten minste één vaste rust- of verblijfplaats op de volgende plaatsen:

- Blok 5: Bernhardstraat 52-56

Gewone dwergvleermuis: Voor het wegnemen, verstoren en/of verontrusten van vaste rust- of verblijfplaatsen op de volgende plaatsen:

- Blok 5: Bernhardstraat 56: zomerverblijfplaats en paarverblijfplaats
- Blok 18: Bernhardstraat 85: zomerverblijfplaats en paarverblijfplaats

Laatvlieger: Voor het wegnemen, verstoren en/of verontrusten van vaste rust- of verblijfplaatsen op de volgende plaatsen:

- Blok 24: Emmastraat 10: verblijfplaats in het najaar, vermoedelijk van solitair dier.

Voor alle overige soorten vogels waarvan broedplaatsen zijn vastgesteld (Spreeuw *Sturnus vulgaris*, Kauw *Corvus monedula* en Koolmees *Parus major*) is geen ontheffing nodig, maar mag sloop en/of het ongeschikt maken van deze plaatsen uitsluitend plaatsvinden in de periode oktober-februari.

Het is raadzaam voor het gehele project één activiteitenplan op te stellen met daarin per locatie een opsomming van mitigerende en compenserende maatregelen die voor de vastgestelde soorten worden getroffen en die hun instandhouding kan waarborgen. Voor het opstellen van een activiteitenplan, het verzamelen van bijbehorende stukken met betrekking tot de ruimtelijke onderbouwing van het project en de afhandeling van de aanvraag, moet men rekening houden met een termijn die kan oplopen tot een wettelijk vastgesteld maximum van 16 weken.

Bijlage: foto's

Zijgevel Emmastraat 10 waaronder op 27 september 2011 uitwerpselen van Laatvlieger *Eptesicus serotinus* werden gevonden.

Keutels van Laatvlieger *Eptesicus serotinus*, verzameld te Emmastraat 10, Strijen op 27 september 2011. Lengte (meeste >10mm), dikte (~3 mm), structuur (grof) en vindplaats (onder spleet dakpannen) indiceren deze soort. Determinatie aan de hand van Van Diepenbeek (1999).

Keutels van Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus* op straat onder zijgevel (links) en op kozijn Bernhardstraat 85, Strijen op 3 juli 2012. Lengte meest <10 mm en diameter ~2 mm. Determinatie aan de hand van Van Diepenbeek (1999). Op deze plaats zijn invliegende dieren gezien.

Literatuur

Diepenbeek, A. van. 1999. Veldgids Diersporen. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

© Bureau Stadsnatuur | Westzeedijk 345 | 3015 AA Rotterdam

Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende.
bSR kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.